

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Бандура І.В.

студентка,

Науковий керівник: Вергелюк Ю.Ю.

старший викладач кафедри фінансових ринків,

Національний університет державної податкової служби України

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Дослідженню оподаткування страхових компаній присвячено праці багатьох науковців, зокрема А. С. Барсученко, О. В. Гнатуш, Р. Е. Островерха та багато інших.

Метою дослідження є аналіз оподаткування страхових компаній, виявлення основних проблем та впровадження шляхів реформування.

Страховий ринок як частина фінансової сфери є об'єктом державного регулювання і контролю. Одним з напрямків державного регулювання страхових компаній є податкове. Податкове регулювання страхового ринку – це цілеспрямовані дії держави, з одного боку, для підтримки і стимулювання розвитку страхового ринку, а з іншого – на стримування і пом'якшення небажаних негативних наслідків діяльності, що здійснюється суб'єктами страхового ринку [2].

За період існування страхового ринку в Україні особливості його оподаткування постійно змінювалися.

Починаючи з 1997 р. для страхових компаній запровадили особливий податковий режим, що характеризується одночасним застосуванням двох податків: альтернативного для оподаткування страхових премій за ставкою 3 % та звичайного – для оподаткування прибутку від іншої, крім страхової діяльності. Альтернативний податок було запроваджено з метою забезпечення прозорості прибуткового оподаткування страхових компаній та зростання на цій основі його фіскальної ефективності, оскільки внаслідок специфіки страхового операційного циклу порядок визначення прибутку від страхових операцій вважається технічно складним та неоднозначним, тобто податкові новації переслідували, переважно, фіскальні цілі. Але, порівняння динаміки податків, сплачених страховиками, і динаміки страхових премій доводить, що їх не було досягнуто. Статистичні показники свідчать, що темпи зростання податків суттєво відставали від темпів зростання страхових премій [3].

Така система оподаткування передбачала за страховою діяльністю в якості об'єкта оподаткування не прибуток, а оподатковуваний дохід страховика у вигляді отриманих (нарахованих) у звітному періоді страхових премій. Ставка податку становила 3 % від об'єкта оподаткування за договорами загального (non-life) страхування та 0 % за договорами довгострокового страхування життя (life). Фінансова діяльність страховиків, не пов'язана зі страховими операціями, оподатковувалася в загальному порядку.

Головні недоліки такої системи оподаткування полягають в тому, що, по-перше, в одному податку неприродно поєднуються елементи зовсім різних за своєю економічною суттю податків: прямого податку на прибуток (Corporation Tax) і непрямих податку зі страхових премій (Insurance Premium Tax); по-друге, така специфіка оподаткування страхової діяльності стала одним із чинників поширення на вітчизняному страховому ринку операцій, пов'язаних із «оптимізацією» за допомогою страхових компаній оподаткування прибутку господарюючих суб'єктів [1].

Для унеможливлення використання страховиками схем ухилення від оподаткування розглядалася перспектива переведення страховиків на загальну систему оподаткування у 2015 році, результатом реалізації якої стало подвійне оподаткування страховиків.

Згідно з прийнятими змінами до Податкового кодексу з 1 січня в Україні введена змішана система оподаткування страхових компаній, а саме 3 % податок на дохід у вигляді страхових платежів і податок на прибуток на загальних підставах [4].

Для того щоб порівняти дві системи оподаткування – яка діяла у 2014 році і нову, прийняту на 2015 рік, – були проведені розрахунки податку на прибуток на підставі показників 2013 року трьох страхових компаній – членів МТСБУ і ЛСОУ. В результаті стало очевидним, що за новою системою податок на прибуток ПрАТ «СТ «Іллічівське» збільшиться на 23 %, в СК «Уніка» – на 29 %, в СК «Глобус» – на 16,7 %. У разі якщо до валових витрат не належатимуть всі витрати, які обслуговують страхування, база оподаткування збільшиться приблизно втричі [5].

Незаперечною перевагою старої системи була її прозорість: 3 % з премій, які надійшли. І для перевіряючих органів – розрахунок простий.

Недоліком було те, що навіть якщо бізнес був збитковим, СК все одно платила б податки, і це ставило її в нерівні умови з іншими фінансовими посередниками.

Щодо прийнятої системи оподаткування, то за рік вона здатна практично знищити страховий бізнес України. Це пов'язано з тим, що:

1) навантаження на фонд оплати праці (ФОП) не знизиться (оскільки в кризовій ситуації у страховиків не буде можливості виконати умови для застосування понижуючого коефіцієнта), а податкове навантаження на страховика збільшиться сукупно до 30 %;

2) відсутній прописаний перелік витрат, який враховується при визначенні фінансового результату страховика до оподаткування, тому незрозуміло, які витрати необхідно віднімати при розрахунку бази оподаткування з інших доходів. Також не прописано, які страхові резерви можливо враховувати при визначенні фінансового результату до оподаткування, що, в свою чергу, також може значно вплинути на збільшення бази оподаткування і, як наслідок, збільшення податку на прибуток.

Одним із небагатьох плюсів нової системи можна назвати те, що встановлена нульова ставка оподаткування страхових премій з добровільного медичного страхування (ДМС). В той же час ДМС оподатковується за ставкою 0 % тільки у випадку, якщо виплата йде на користь закладів охорони здоров'я. Якщо ж у договорі прописана норма відшкодування витрат застрахованій особі у вигляді компенсації (наприклад, якщо медустанова не має договірних відносин із СК, то застраховані особи сплачують самі, а страхова компанія за чеками компенсує), то в цьому випадку до даного договору застосовується ставка оподаткування 3 % [6].

Зрозуміло, що уряд шляхом таких нововведень сподівався зібрати більше податків, але в підсумку ефект може виявитися прямо протилежним. Наслідком буде погіршення фінансового стану страховиків, оскільки компанії будуть змушені платити податок незалежно від фінансового результату діяльності, необхідність щорічного внесення акціонерами коштів для виконання вимог щодо платоспроможності, погіршення якості страхових послуг, а також відтік іноземного капіталу з України [4].

Якщо уряд справді хоче провести реформування оподаткування страхових компаній, то для того, щоб зберегти страховий ринок України від занепаду потрібно перевести страховиків на загальну систему оподаткування. Тобто, стягнення податку безпосередньо з корпоративного прибутку страхової компанії. Така система дозволить не тільки встановити єдиний підхід до оподаткування прибутку страховиків та інших суб'єктів господарювання, але й забезпечити ліквідацію фінансових схем із залученням страховиків. Це буде сприяти очищенню вітчизняного ринку від «псевдострахування»,

розвитку в Україні ринку класичного страхування і відповідатиме міжнародній практиці [1].

Отже, страховий ринок є перспективним сектором фінансового ринку України, розвиток якого потребує стимулювання з боку держави. Проте, реформи, які запроваджуються в країні лише призводять до його занепаду. Тому, замість того, щоб сліпо копіювати зарубіжний досвід, необхідно пристосовуватися до особливостей фінансового ринку України, та страхового зокрема, і впроваджувати свої реформи.

Список використаних джерел:

1. Барсученко А.С. Податок на прибуток страховиків : основні тенденції та шляхи вдосконалення / А.С. Барсученко // журнал «Управління ризиком», № 5. – 2014 р. – 70–72 с.
2. Гнатуш О.В. Системний підхід щодо оподаткування діяльності вітчизняних страховиків податком на прибуток [Текст] / О.В. Гнатуш// Економіка України. – 2006. – № 7. – С. 82–87.
3. Островерха Р.Е. Прибуткове оподаткування страхових компаній : досвід та напрямки удосконалення / Р.Е. Островерха // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. – 2009. – 80–84 с.
4. <http://www.insurance.lviv.ua>.
5. <http://www.mtsbu.ua/ua/presscenter/news/112995/>.
6. <http://forbes.ua/ua/opinions/1387361-podatkovyi-vikliki-dlya-strahovikiv>.

Крупа Т.І.

студент,

Науковий керівний: Делас В.А.

кандидат економічних наук, асистент,

Фінансово-правовий коледж

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА ЗАГРОЗИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Так, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно [1].

Проблема децентралізації влади в українській теорії конституційного права та практиці державотворення завжди посідала вагоме місце, починаючи з моменту проголошення незалежності України

Фінансова децентралізація – це процес розподілу функцій, фінансових ресурсів і відповідальності за їх виконання між центральним і локальним рівнями управління, причому таким чином, аби якомога більше повноважень мали ті органи, які є найближчими до людей, де завдань і функцій, що мають публічний характер, не обмежуючись лише рівнем територіальних одиниць, а отже й органами місцевого самоврядування.

Фінансова децентралізація відображає фінансові повноваження органів регіонального рівня і є однією з фундаментальних умов незалежності та життєздатності органів місцевої влади: децентралізація процесів ухвалення рішень збільшує можливості участі місцевої влади в розвитку підконтрольної їй території [2].

Переваги та недоліки децентралізації

До переваг децентралізації відносять:

-можливість керівників зосередити увагу на розв'язанні стратегічних питань;